

Број/Број: 03/1-50-14-7-10/12
Сарајево/Sarajevo, 15. 02. 2012.

ПРЕДМЕТ: Информација о реализацији Програма професионалног усавршавања за чланове Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ у Парламентарној скупштини НАТО-а, Штабу НАТО-а и Парламенту Белгије, Брисел, Белгија, 14 – 16. 11. 2011. године

веза, акт број: 03/1,03/11-05-1-283/11

Парламентарна скупштина НАТО-а (у даљем тексту: ПСНАТО), у сарадњи са Штабом НАТО-а и Женевским центром за контролу оружаних снага (у даљем тексту: DCAF), од 14. до 16. новембра 2011. године у Бриселу организовала је Програм професионалног усавршавања за чланове Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ.

Делегацију Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ у овом програму чинили су: Душанка Мајкић, председavajuћа, Борјана Кришто, прва замјеница председavajuће, Шефик Цаферовић, други замјеник председavajuће, Мехмед Брадарић, Борислав Бојић, Бериз Белкић, Божо Љубић, Немина Заимовић-Узуновић, чланови, и Јовица Катић, стручни сарадник.

Осим чланова Комисије и представника Секретаријата ПСБиХ, активности Комисије у реализацији овог програма усавршавања пратио је и Бошко Шиљековић, парламентарни војни повјереник.

Посјета је реализована уз подршку ПСНАТО-а и DCAF -а.

14. новембар 2011. године

Посјета Парламентарној скупштини НАТО-а

Први дан Програма усавршавања реализован је у просторијама ПСНАТО-а.

Давид Хобс, генерални секретар ПСНАТО-а, примио је делегацију Заједничке комисије. Он је чланове Комисије упознао са тродневним програмом у Бриселу и

указао на значај организовања оваквих програма ПСНАТО-а. У свом уводном говору исказао је важност улоге представника парламената земаља чланица и придружених чланица ПСНАТО-а, гдје и БиХ има своје мјесто са три члана делегације, нарочито приликом рјешавања неких крупних политичких питања, као што су буџетирање или слање представника оружаних снага у мировне мисије у иностранство.

Руксандра Попа, замјеница генералног секретара за политике, презентовала је члановима Комисије улогу ПСНАТО-а и њене односе са земљама западног Балкана. Током презентације осврнула се на еволуцију самог настанка НАТО-а и ПСНАТО-а у оквиру њега. Говорећи о циљевима ПСНАТО-а навела је да Скупштина има два основна циља: да ојача прекоатлантску солидарност и промовише циљеве Алијансе, те да обезбједи директну везу између појединих чланова парламената земаља чланица и руководства унутар НАТО-а. Поред тога, Скупштина има задатак да ојача транспарентност политика НАТО-а, као и да информише парламентарце о кључним безбједносним питањима. Током презентације представила је још и структуру НАТО-а, наводећи да је Босна и Херцеговина придружени члан са своја три представника у ПСНАТО, те да као таква има сва права, изузев права гласања на поједине резолуције. Том приликом представила је и комитете и поткомитете ПСНАТО-а, као и специјалне групе за сарадњу унутар ПСНАТО. Посебно се осврнула на дио презентације која се односи на односе НАТО-а са земљама западног Балкана, међу које спада и БиХ, посебно истичући нови стратешки концепт за наредну деценију. Том приликом је навела да се БиХ још 1999. године укључила у рад ПСНАТО активним учешћем на *Rose Roth* семинарима. До краја презентације кратко се осврнула и на главна достигнућа ПСНАТО-а у досадашњем раду.

Андриус Авизиус, директор Комитета за цивилну димензију и безбједност ПСНАТО, подсјетио је чланове Заједничке комисије на недавни боравак чланова овог комитета у БиХ, те их упознао са током боравка у нашој земљи и са званичним састанцима које су представници ПСНАТО имали. Изразио је изузетно задовољство и пренио позитивне утиске чланова Комитета по окончаном боравку, те закључио да је званични став овог тијела ПСНАТО-а да БиХ у безбједносном смислу иде у добром смјеру, те да је безбједносна ситуација оцијењена као стабилна, без обзира на чињеницу што се само два дана након њиховог боравка у Сарајеву десио терористички напад на Амбасаду САД. Захвалио је представницима ПСБиХ на доношењу одлуке о слању припадника ОСБиХ у Операцију ИСАФ у Авганистану. Подсјетио је да је током ове посјете Комитет посјетио Парламентарну скупштину БиХ, гдје је обавио заједничке разговоре са надлежним комисијама које се баве питањима одбране, безбједности и обавјештајних послова, те након тога разговарао и са представницима Министарства одбране БиХ и Заједничког штаба ОСБиХ. Потом су обавили разговор и са члановима Предсједништва БиХ, а слједећи дан су посјетили институције власти Републике Српске, гдје су разговарали са премијером и предсједником Народне скупштине.

Алекс Тиерски, директор Комитета за одбрану и безбједност ПСНАТО, презентовао је структуру НАТО-а, те посебно навео шта је НАТО, шта ради, те како

дјелује. Говорећи о томе шта је НАТО, подсетио је на историјат организације и њено ширење, те на принципе колективне одбране, цитирајући члан 5. Вашингтонског споразума и члан 51. Повеље УН-а. Говорећи о томе шта НАТО тренутно ради, навео је да је најважнији програм тзв. „пројекат паметне одбране“, сачињен с циљем да тренутни капацитети НАТО-а не пређу границу постојећих финансијских могућности, с обзиром на чињеницу да мање од 1% буџета сваке поједине чланице НАТО-а иде на финансирање ПСНАТО-а.

Дарко Станчић, помоћник директора DCAF-а и шеф Одјела за операције у југоисточној Европи, поздравио је чланове Комисије у име DCAF-а. Подсетио је на настанак ове организације и навео да она представља фондацију од 55 земаља чланица, међу којима и БиХ активно учествује у њеном дјеловању. Годишњи буџет DCAF-а је 30 милиона швајцарских франака. Главни задаци којима се ова организација бави односе се управо на демократску контролу оружаних снага у земљама свијета, а поред тога и питањем заштите људских права у оружаним снагама, те питањем полицијске сарадње у земљама ЈИ Европе. У посебан фокус свог рада стављају питање Западног Балкана, као спецификум за безбједност Европе у цјелини. Навео је да ће чланови Комисије имати више прилике да чују о DCAF-у и свим његовим пројектима приликом наредне посјете Заједничке комисије за одбрану и безбједност Швајцарској Конференцији, која је планирана за средину децембра 2011.

Тодор Тагарев, виши спољни сарадник DCAF-а за одбрамбени менаџмент, презентовао је улогу парламената у осигурању интегритета одбране. Том приликом посебно је апострофирао 2. и 18. одломак књиге коју су DCAF и НАТО издали, а која носи наслов: „Изградња интегритета и смањење корупције у сектору одбране – преглед најбољих пракси“, који се односе на стратешки приступ изградњи интегритета и смањењу корупције у одбрани, односно на улогу парламената и канцеларија за ревизију финансијског пословања. У својој презентацији посебно се осврнуо на начин рјешавања проблема корупције у сектору одбране и парламентарни надзор овог процеса, те навео примјере добре праксе Парламента Бугарске у овом процесу, уз назначавање партнера и сарадника. Закључио је да у овом процесу у бити не постоји универзално рјешење, те да је стога неопходан пораст транспарентности и одговорности свих субјеката у овом процесу.

Андреј Гросељ, шеф Одјела за правду и унутрашње послове у сталној мисији Републике Словеније при ЕУ, презентовао је унутрашњу безбједност ЕУ, уз посебно истицање тема које се тичу Западног Балкана. Говорио је о новом правном оквиру који је успостављен доношењем Лисабонског споразума, који је на снази од 2009. године, те навео колико је ЕУ са његовим доношењем више почела улагати у правду и унутрашње послове. Споразумом се предвиђа успостављање унутрашњег одбора за безбједност (COSI), који је креиран као одговор на стубове ЕУ, на којима је ЕУ функционисала прије доношења овог споразума. Тако су сарадња између полиције и правде раније били у оквиру 3. стуба ЕУ, док су нпр. миграције биле у оквиру 1. стуба. Тако су се између њих губиле надлежности за нека битна питања, као што су злоупотреба опојних дрога, заштите граница или трговине људима. Успостављањем

COSI-ja дошло је и до боље координације европских агенција које се баве борбом против тероризма и организованог криминала (у првом реду: EUROJUST-а, EUROPOL-а, FRONTEX-а, итд.). Тако ће нпр. у будућности EUROPOL и EUROJUST заједнички водити послове у вези са личним подацима грађана ЕУ. Када је у питању однос политике ЕУ према Западном Балкану, навео је да се она умногоме промијенила у посљедњој деценији и да су земље западног Балкана остављене да саме ријеше своје проблеме, без уплитања ЕУ. Ово се посебно односи на БиХ, за коју је навео позитивне примјере сарадње са ЕУ, који се тичу недавне либерализације визног режима за грађане БиХ, али и указао не неке од реформи које су још у застоју када је у питању пут БиХ ка ЕУ.

15. новембар 2011. године

Посјета Штабу НАТО-а у Бриселу

Други дан Програма усавршавања реализован је у Штабу НАТО-а у Бриселу.

Мишел Дуреј, шеф партнерског програма у НАТО-у, презентовао је тренутни политички програм НАТО-а. Том приликом навео је да у земљама чланицама НАТО-а живи око 900 милиона становника, те да је у тренутним мисијама НАТО-а у свијету распоређено око 150.000 војника. Компарације ради, навео је да буџет ЕУ износи 135 милијарди евра, док је буџет НАТО-а око двије милијарде евра. Представио је укратко Стратешки концепт НАТО-а, те нешто више говорио о тренутним мисијама НАТО-а у Либији, Авганистану и Косову. Када је у питању безбједносни аспект, навео је тзв. пројекат паметне одбране, појашњавајући га као допринос сваке земље у смислу дијелења са другим земљама најбитнијих аспеката и ресурса у времену економске кризе у којој се свијет тренутно налази. Као примјере оваквог пројекта навео је тзв. Авакс, систем контроле неба, или уговор који постоји између земаља Бенелукса у коришћењу и дијелењу оружаних снага ових земаља. Као приоритете НАТО-а, који су произашли након Самита у Лисабону, дефинисао је прије свега Мисију ИСАФ у Авганистану, затим односе НАТО-а са Руском Федерацијом. Навео је да постоји велики прогрес у овим односима, који се огледа у заједничком развоју технологија у борби против тероризма, као и у заједничким акцијама у борби против трговине људима и злоупотребе опојних дрога, а међусобно сарађују и на размјени података у вези са контролом ваздушног саобраћаја. НАТО и Русија имају заједнички интерес када је у питању одбрамбени и безбједносни систем. На крају је навео да је НАТО у вези и са другим земљама свијета, ван евроатлантске зоне, те рекао да, нпр., Аустралија има 1035 својих војника у Мисији ИСАФ, као и да јапански стручњаци раде за НАТО, те да неке земље нису чланице НАТО-а али су повезане са Алијансом из безбједносних интереса. Интерес земаља попут Кине или Бразила за НАТО-ом је примјер дугорочног планирања, који се заснива на одредбама члана 5. Вашингтонског споразума. Закључио је да данашња филозофија безбједности земаља у свијету

захтијева нове измјене изазване новим изазовима, а ту у првом реду спада сајбер тероризам.

Џејмс Мекеј и **Рок Косирник** говорили су о односима НАТО-а и Западног Балкана. Џејмс Мекеј захвалио је парламентарцима из БиХ на учешћу војника ОСБиХ у Мисији ИСАФ у Авганистану, као и на усвојеној Одлуци о учешћу групе инструктора ОСБиХ у операцији ИСАФ у Авганистану, коју је Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ усвојила на својој посљедњој сједници. Појашњавајући односе земаља на Западном Балкану, навео је да ту постоје земље које су аспиранти, као што је то случај са БиХ, те земље које са НАТО-ом сарађују на партнерској основи, као што је то случај са Србијом. Хрватска је однедавно пуноправна чланица НАТО-а и она ће сигурно доста помоћи БиХ на њеном путу ка пуноправном чланству. Када су у питању друге земље из овог региона, навео је да се Црна Гора креће убрзано ка интеграцијама у НАТО, док је Македонија све своје услове за улазак у НАТО одавно испунила, али постоје проблеми који су искључиво политичке природе, а тичу се односа са Грчком. Изразио је наду да ће НАТО у блиској будућности на Западном Балкану дјеловати у земљама са демократским вриједностима, међусобном регионалном сарадњом и добросусједским релацијама. Подсјетио је да је подручје Западног Балкана за НАТО било у фокусу током '90-их година прошлог вијека, али да то више није случај. Када су у питању односи НАТО-а и БиХ, подсјетио је да је БиХ позвана у МАП¹ на Самиту шефова земаља чланица НАТО-а који је одржан у Талину у Естонији. БиХ и даље наставља са процесом реализације ИПАП-а² и основни задатак који се пред њене власти поставља јесте рјешавање питања власништва над непокретном војном имовином. Оцијењено је да је БиХ у 2011. години остварила прогрес у реализацији ИПАП-а када је у питању примјена законских рјешења која говоре о родној равноправности у одбрамбеним и безбједносним структурама, као и хармонизацији полицијских закона. С друге стране, закључио је да је ревизија ИПАП-а показала да политичка криза која се у БиХ огледа у неформирању Савјета министара негативно утиче на реформе које земља треба да направи. „Преглед одбране“ назвао је кључним документом за сектор одбране у БиХ и његово доношење треба да буде приоритет.

Рок Косирник појаснио је члановима Комисије процес ПАРП-а³, наводећи да НАТО са сваком поједином државом на годишњем нивоу процјењује извјештаје о напретку на основу сета заједничких питања које НАТО и свака поједина држава утврде. Подсјетио је да је БиХ успјела успоставити ОСБиХ са демократским надзором над њиховим радом и изразио наду да ће ОСБиХ и Заједничка комисија у обављању овог надзора у будућности имати још више успјеха. Оцијенио је да су ОСБиХ оствариле велики прогрес, те навео да се ради о структури која није политички пристрасна. Највећи проблем свакако представља буџет за одбрану који није развојног карактера. Стандарди држава чланица НАТО-а предвиђају да издвајања за сектор одбране буду структурирана на начин да издвајања за плате запослених буду 50%, за модернизацију

¹ МАП – Акциони план за чланство (енг. Membership Action Plan);

² ИПАП – Индивидуални партнерски акциони план

³ ПАРП - Упитник о Процесу планирања и ревизије (енг. Planning and Review Process);

30%, а за операције 20% укупног буџета. У БиХ је тренутна ситуација таква да се за плате запослених у МОБиХ и ОСБиХ издваја чак 80% буџета, за операције 19%, док се за модернизацију издваја тек 1% буџета за одбрану. Навео је и да је командни кадар у ОСБиХ превелик и да на 3.700 војника има око 5.000 официра и подофицира. Другачијим односом ових категорија могле би се остварити значајне уштеде, чиме би у буџету било више новца за операције. Истакао је да БиХ, такође, може доста зарадити од продаје неперспективне покретне и непокретне војне имовине, те да стога власти у БиХ морају што прије ријешити овај проблем, нарочито због чињенице да садашње чување ових локација представља само трошак за државу и неадекватно коришћење персонала у ОСБиХ (ангажовање на стражи). Још је упозорио на опасност коју БиХ пријети од вишка МиМЕС-а⁴, а што директно утиче на безбједност грађана БиХ, те навео да због тога није потребно одгађати процес уништавања МиМЕС-а до доношења даљих политичких одлука о овом процесу. На крају излагања рекао је да НАТО носи веома позитивне утиске о процесу професионализације у БиХ, али и навео да још доста тога треба ријешити и унаприједити у будућем периоду. „Преглед одбране“ у БиХ је скоро завршен и НАТО је тренутно у фази давања завршних коментара на овај документ, у форми процјене ризика.

Ник Вилиамс, шеф Одјела за операције оперативне дивизије Штаба НАТО-а, презентовао је преглед операција НАТО-а. Подсјетио је на период највеће промјене односа НАТО-а ка земљама свијета, која је почела управо са ратним дешавањима на подручју бивше Југославије, а нарочито током рата у БиХ. Тренутно највећу мисију НАТО извршава у Авганистану, са трупама од 130.000 војника. Посљедњи самит шефова држава чланица НАТО-а дефинисао је процес транзиције сектора одбране и безбједности у Авганистану, те навео да НАТО до краја 2014. године жели да пренесе надлежност за безбједносна питања на власти у Авганистану. Оцијенио је да су авганистанске безбједносне службе напредовале и да влада мишљење да ће након 2014. године ове снаге бити способне да саме обучавају своје војнике. Говорећи о финансијском аспекту Мисије ИСАФ, навео је да ће трошкови НАТО-а за ову мисију за 2011. износити око 12 милијарди америчких долара. У наставку презентације још је говорио о проблему производње и трговине дрогама у Авганистану и борбе против организованог криминала и пиратства у Авганистану, које врше талибани.

Алиција Амбос, из Одјела за односе НАТО-а са ЕУ, навела је податак да је посљедњих година све већи број земаља које су чланице и НАТО-а и ЕУ, те да је тренутно 21 земља у Европи које су чланице оба ова савеза. Институционална интеракција између НАТО-а и ЕУ је нова категорија која се све више користи у посљедње вријеме. Прекретница у односима НАТО-а и ЕУ направљена је 1996. године, а доношењем тзв. пакета Берлин + дефинисане су и заједничке мјере и активности НАТО-а и ЕУ. Овај пакет резултирао је доношењем великог броја политичких декларација након његовог доношења, а операције које из њега произлазе углавном су логистичког карактера. Тако данас као резултат „Берлина +“ имамо ситуацију да је командант снага НАТО-а увијек генерал војске САД-а, дој је његов замјеник генерал

⁴ МиМЕС – Муниција и минско-експлозивна средства;

војске из снага ЕУ. Примјер једне успјешне „Берлин +“ операције је свакако Мисија „Алтеа“, коју снаге ЕУФОР-а врше у БиХ. Надаље, овај пакет подразумијева да једна држава не мора бити чланица ЕУ ако је чланица НАТО-а и обрнуто. Најбољи примјер за то је Турска, која је у БиХ ангажована у Мисији „Алтеа“, без обзира на чињеницу да се не ради о пуноправној чланици ЕУ. На крају је навела да према пакету „Берлин +“ постоји изванредна сарадња и редовна комуникација на релацији генерални секретар НАТО-а и високи представник ЕУ за спољну политику.

Посјета Мисији Босне и Херцеговине при НАТО-у

По окончању састанака у Главном Штабу НАТО-а, представници Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ посјетили су Мисију БиХ при НАТО-у, гдје их је примио **амбасадор Бранимир Јукић, шеф Мисије БиХ при НАТО-у**, заједно са тимом људи који раде при овој мисији. Током овог састанка амбасадор Јукић се осврнуо на перцепцију земаља чланица НАТО-а по питању пута БиХ ка евроатлантским интеграцијама, као и на економски интерес који би Босна и Херцеговина требало да има у вези са пуноправним чланством у Савезу. Навео је да су односи БиХ и Либије након смјене власти и посљедњих ратних дешавања у овој земљи такви да је нова либијска влада потврдила да ће за нашу земљу остати на снази сви досадашњи уговори који су потписани између БиХ и представника старог либијског режима. Оцијенио је да се услови који су пред БиХ стављени након самита земаља чланица НАТО-а у Талину морају испунити како би наша земља кренула са реализацијом МАП-а. Амбасадор Јукић замолио је чланове Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ да у органима власти БиХ користе све инструменте, како би се у Штабу НАТО-а у Бриселу појавили адекватни саговорници из БиХ, чиме би се умногоме побољшала препознатљивост БиХ у овој организацији. До краја састанка чланови Комисије су са представницима Мисије БиХ при НАТО-у разговарали о проблемима с којима се ови службеници сусрећу у свакодневном раду, као и евентуалним модалитетима њиховог рјешавања.

16. новембар 2011. године

Посјета Парламенту Краљевине Белгије

Трећи дан посјете Бриселу чланови Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ посјетили су Федерални Парламент Краљевине Белгије.

Марк ван дер Хулст, шеф Правног одјела Парламента Краљевине Белгије, презентовао је рад Федералног Парламента Белгије. Током презентације представио је историјат оснивања Белгије као федерације, са њеном служеном структуром, која је састављена од три културолошке комуне, односно надаље три регије: Фламанске, Валонске и Њемачке. Појаснио је надлежности на нивоу комуна, надлежности регија и

надлежности федералне државе. Презентујући Парламент Белгије, представио је Представнички дом и Сенат, те начин одлучивања у њима, и легислативни процес у оквиру њих.

Лук Севенханс, члан Комисије за одбрану Сената Краљевине Белгије, презентовао је члановима Заједничке комисије принцип рада Комисије за одбрану Сената Белгије, посебно истичући значај позивања министра одбране на сједнице Комисије, затим теренских посјета јединицама ОС Белгије, те парламентарне контроле буџета за одбрану. Надаље је говорио о систему контроле јавних набавки у Оружаним снагама, истичући да је за оне набавке чији укупан износ премашује милион евра потребна сагласност Парламента. Када је у питању буџет за одбрану, навео је да је он у знатној мјери редукован за текућу годину, те да ће и наредне године доћи до значајног смањења издвајања за сектор одбране.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋА
ЗАЈЕДНИЧКЕ КОМИСИЈЕ
Душанка Мајкић

Достављено:

- наслову
- а/а